

518 SIRA NOLU VERGİ USUL KANUNU GENEL TEBLİĞİ’NİN VERGİ USUL KANUNU’NUN MÜCBİR SEBEP HÜKÜMLERİ DOĞRULTUSUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Av. Aybige ELMACIOĞLU

Tüm dünyayı etkisi altına alan ve hayat standartlarımızı olumsuz etkileyen COVID-19, hem sağlık alanında hem sosyal alanda hem de ekonomik alanda derin sarsıntılara yol açarak küresel bir kriz oluşturması sebebiyle tüm dünyada hükümetlerin ve sağlık örgütlerinin her geçen gün yeni tedbirler almasına sebebiyet vermiştir. COVID-19 salgını, vergi alanında da ülke genelinde önlemler alınması ve birtakım değişiklikler yapılması etkisini yaratmıştır. Alınan önlemlerden biri, belirlenen vergi mükelleflerinin 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun (“VUK”) mücbir sebep hükümlerinden faydalandırılması kapsamında 24 Mart 2020 tarihli ve 31078 sayılı Resmî Gazete’de 518 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği’dir.

VUK’a baktığımızda mücbir sebebin açık bir tanımı yapılmamıştır. Vergi Hukukunda mücbir sebep kavramını değerlendirirken VUK 13. ve 15 maddeleri bize ışık tutmaktadır. Mücbir sebep halleri VUK 13. maddede:

- Vergi ödevlerinden herhangi birinin yerine getirilmesine engel olacak derecede ağır kaza, ağır hastalık ve tutukluluk,
- Vergi ödevlerinin yerine getirilmesine engel olacak yangın, yer sarsıntısı ve su basması gibi afetler,
- Kişinin iradesi dışında vukua gelen mecburi gaybubetler,
- Sahibinin iradesi dışındaki sebepler dolayısıyla defter ve vesikalarının elinden çıkmış bulunması

gibidir şeklinde düzenlenmiştir. Maddede mücbir sebepler örnekleme yapılarak sayılmış, madde sonunda “*gibi*” ifadesiyle, vergi idaresinin durum ve şartlara bağlı olarak yeni mücbir sebep halleri tespit edebileceği anlaşılmaktadır.

VUK’un “*Mücbir sebeplerle gecikme*” başlıklı 15. maddesinde de mücbir sebep hallerinden birisinin bulunması durumunda, bu sebep ortadan kalkıncaya kadar sürelerin işlemeyeceği, bu takdirde tarh zamanaşımının da işlemeyen süreler kadar uzayacağı hükme bağlanmıştır. İşlemeyen süreler kural olarak vergi ödevleriyle ilgili sürelerdir. Bunlar da özetle; defter tutulması, beyanname verilmesi, defter ve belge ibrazı gibi ödevlerdir.

Bu kapsamda aşağıda ayrıntılı olarak açıklayacağımız üzere COVID-19’un hangi mükellefler için mücbir sebep sayıldığını düzenleyen 24.03.2020 tarih 31078 sayılı (mükerrer) Resmî gazeteyle yayımlanan 518 sıra nolu VUK Tebliği ile bütün mükellefler bakımından mücbir sebep ilanının yapılmadığı ortaya konmuştur. 518 nolu VUK Tebliği ile mücbir sebep nedeniyle iki grup için vergisel ödevler ertelenmiş olup bunlar;

- Mücbir sebep halinde olduğu kabul edilen mükellefler,
- Sokağa çıkma yasağı olan mükelleflerdir.

31 Nisan 2020 ile 30 Haziran 2020 tarihleri arasında mücbir sebep halinde olduğu kabul edilen mükelleflerin kapsamı ise;

- Ticari, zirai ve mesleki kazanç yönünden gelir vergisi mükellefiyeti bulunan mükellefler

- Salgından doğrudan etkilenen ve ana faaliyet alanı tanımlanmış mükellefler (alışveriş merkezleri dahil perakende, sağlık hizmetleri, mobilya imalatı, demir çelik ve metal sanayii, madencilik ve taş ocakçılığı, bina inşaat hizmetleri, endüstriyel mutfak imalatı, otomotiv imalatı ve ticareti ile otomotiv sanayii için parça ve aksesuar imalatı, araç kiralama, depolama faaliyetleri dahil lojistik ve ulaşım, sinema ve tiyatro gibi sanatsal hizmetler, matbaacılık dahil kitap, gazete, dergi ve benzeri basılı ürünlerin yayımcılık faaliyetleri, tur operatörleri ve seyahat acenteleri dahil konaklama faaliyetleri, lokanta, kıraathane dahil yiyecek ve içecek hizmetleri, tekstil ve konfeksiyon imalatı ve ticareti ile halkla ilişkiler dahil etkinlik ve organizasyon hizmetleri sektörlerinde faaliyette bulunan mükellefler)
- Geçici süreyle faaliyetlerine ara verilmesine karar verilen işyerleridir.

Yukarıda açıklanan mücbir sebep halinde olduğu kabul edilen mükelleflerin Mart, Nisan ve Mayıs dönemlerine ilişkin;

- Muhtasar Beyannameler (Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannameleri dahil),
- Tüm Katma Değer Vergisi Beyannameleri,
- Form Ba-Bs,
- E-Defterlerin oluşturulması ve Elektronik Defter Beratlarının yüklenmesi Beyannamelerin verilmesi

şeklinde tanımlanan ödev ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi 27 Temmuz, beyan edilen vergilerin ödenmesi de vade tarihlerinden itibaren 6 ay sonrasına ertelenmiştir.

Yine Tebliğ uyarınca sokağa çıkma yasağı kapsamında olanlar ise:

- 65 yaş ve üstünde olması veya kronik rahatsızlığı bulunması nedeniyle sokağa çıkma yasağı kapsamına giren mükellefler,
- Yukarıdaki yasak kapsamına giren meslek mensupları (SMMM ve YMM'ler) ile beyanname ve bildirimleri bu meslek mensuplarınca verilen mükellefler olup

bu mükelleflerin 22 Mart 2020 ile sokağa çıkma yasağının sona ereceği tarih (bu tarihler dâhil) arasında mücbir sebep halinde olduğu kabul edilerek bu kapsamda mücbir sebep dönemine ilişkin verilemeyen beyanname/bildirimlerin verilme süreleri ile bunlara istinaden tahakkuk eden vergilerin ödeme sürelerinin son gününün, sokağa çıkma yasağının sona ereceği günü takip eden 15. günün sonuna kadar uzatılması uygun bulunmuştur.

COVID-19 salgınının ne kadarlık bir süre için ülkemizi etkilemeye devam edeceği hala bilinmemektedir. Getirilen düzenlemeleri VUK'un mücbir sebebi düzenleyen maddeleri doğrultusunda değerlendirdiğimizde, sokağa çıkma yasağı kapsamında olan mükellefler bakımından mücbir sebep halinin kalkması vergi ödevini yerine getirilmesi için beklendiğinden VUK doğrultusunda düzenleme yapıldığı görülmektedir. Tebliğ'in 3. maddesinde mücbir sebep halinde olduğu kabul edilen mükellefler bakımından vergi ödevlerinin yerine getirilmesi için mücbir sebebin ortadan kalkması değil sürelerin belirli tarihlere ötelenmesi durumu söz konusu olduğundan VUK ile paralel bir düzenleme yapılmadığı ortadadır. Vergi ödevlerinin yerine getirilmesinin yapılan düzenlemeler uyarınca belirtilen sürelere ötelendirilmesinden ziyade mücbir sebep halinin sadece belirlenen sektörlerde değil de tüm mükellefleri kapsayacak şekilde ilan edilmesi ve VUK uyarınca mücbir sebep hali ortadan kalkana kadar vergi ödevlerinin yerine getirilmesine ilişkin sürelerin işlememesinin daha uygun bir çözüm olacağı kanaatindeyiz.